

Vitamine C – WARP

'Een kunstenaar is (g)een straathoekwerker' / Inleiding Stef Van Bellingen:

Wat kunnen kunst, kunstenaar en cultuureducator leren van de straathoekwerking? In plaats van een centrale loketfunctie waar de hulpbehoevende naartoe moet, hanteert de straathoekwerking een methodiek waarbij men naar het individu zelf toegaat en de persoon centraal stelt. De periferie wordt als het ware het centrum van hun werking, er wordt letterlijk en figuurlijk een ander standpunt ingenomen. Een adembenemend voorbeeld van het spel van posities treft men aan in de stomme film 'Jeanne D'arc' van Charles Dreyer uit 1928. Hetgebruik van kikker- en vogelperspectief benadrukt de ondergeschikte (vrouwelijke) of dominante (mannelijke) positie van Jeanne versus de inquisitie. Dergelijke beelden leiden tot een fundamentele reflectie over het kijk-, vertel- of 'luisterstandpunt' dat men (als persoon, maar ook als organisatie) inneemt. Dient men de mainstream te volgen of is het mogelijk zich daarvan te verwijderen? En blijft men in die laterale positie nog wel zichtbaar?

Om die reden verwijzen we naar de attitude en enkele werken, hier in de ruimte, van Rashanna Rashied-Walker. Zij is een Afro-Amerikaanse kunstenaar en nam deel aan het internationale kunstenaarsdorp van WARP in 2013. Drie jaar later presenteerde ze op de Coup de ville-tentoonstelling in Sint-Niklaas een reeks van foto's en een geluidswerk. In haar werk heeft ze aandacht voor het nietige en onooglijke. Zaken zoals onkruid die vaak aan onze aandacht ontsnappen. Tijdens haar wandelingen brengt ze soms een wit krijtvlak aan op de verharde weg zodat de schaduw van een overhangende plant opgevangen en gekadreerd wordt. Met nagenoeg geen middelen en op uiterst eenvoudige wijze plaatst ze symbolisch iets op een sokkel, maakt ze dingen zichtbaar en vereeuwigd dat moment via een foto.

Het werk en de gedachtengang van Rashanna Rashied-Walker doet denken aan 'De onzichtbare man' (1952) van Ralph Ellison - een boek dat model stond voor de memoires van Barack Obama. Het verhaal voert een jonge, hoogopgeleide zwarte man op die weinig kans krijgt om te slagen. De samenleving weigert hem als een menselijk wezen met kwaliteiten te zien waardoor hij onzichtbaar lijkt. In een artikel uit 2007 in de Volkskrant wordt gewezen op de kern van het achterliggende debat in deze roman. Moet de emancipatie van zwarten leiden tot assimilatie of juist tot segregatie? Gaat het erom de zwarte cultuur te incorporeren in de Amerikaanse, of gaat het erom haar zoveel vitaliteit en macht te verschaffen dat zij naast de overheersende cultuur een eigen, en liefst indrukwekkend, leven kan leiden? Als kunstorganisatie vragen we ons eveneens af of we kunstenaars dusdanig moeten verder helpen dat ze onderdeel worden van de (commerciële) mainstream of is er daarbuiten ook leven, en zichtbaarheid, mogelijk? En in welke mate dient een cultuureducator oog te hebben of de aandacht te schenken aan datgene wat buiten de mainstream valt? Vanzelfsprekend neemt kunst een centrale positie in, maar het veld van het esthetische is enorm uitgestrekt en includeert generieke of aftandse plaatsen – met onkruid. Zelf omschrijven we dergelijke omgevingen als 'plekken met potentie'. Aan het eind van deze middag zullen we die bezoeken en verstrengelen de gedachtengangen van de sprekers elkaar via kunst, onkruid en straathoekwerk.